Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Juliana Sagarna Ortuondo

Dima, Bizkaia (1907)

Aurkibidea

Biografia

Artaun auzoko Itzalgoikoa etxekoa.

Zintak

DIM-013

- **Proiektua**: IRALEren Bizkaiera Bilduma
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Agirresarobe, Kolesti - Arangoa, Amparo - Garcia, Pilar - Navaridas, Nekane
- **Data**: 1989-10-22
- **Iraupena**: 94 min
- **Euskarria**: VHS Standard
- **Kodifikatzailea**: Unamuno, Arianne

Pasarteak

1. Umetan artzain eta umezain

- **Erref**: DIM-013/003
- **Iraupena**: 0:02:52. **Hasi**: 00:03:17. **Bukatu**: 00:06:09
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak

Laburpena:
Aita artzaina zen eta bera harekin ibiltzen zen, zortzi urterako. Asko gustatzen zitzaion. Amari laguntzen ere ibiltzen zen. Elurra egiten zuenean, Arantzazura joaten zen aitarekin eta ardiekin. Umezain ere ibiltzen zen. Mantarrarekin batzen ziren ume txikiak. Pasarte barregarria kontatzen du.

2. Eskolan euskaraz, laboreetan erdaraz

- **Erref**: DIM-013/004
- **Iraupena**: 0:01:45. **Hasi**: 00:06:09. **Bukatu**: 00:07:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:
Hamalau urtera arte eskola ibili zen eta gazteleraz pixka bat ikasi zuen. Maisua euskalduna zen eta euskaraz egiten zien. Laboreak egiten ibili zen Diman, maistra erdaldunarekin.

3. Seme-alabak eskolara

- **Erref**: DIM-013/005
- **Iraupena**: 0:01:34. **Hasi**: 00:07:54. **Bukatu**: 00:09:28
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Jaunartzea egin arte, seme-alabak dotrina ikastera eramaten zituen Dimara. Semea maisu partikularretara bidali zuen eta alaba Artaungo eskolara, Bilboko maistra batekin. Senarra ikazkina zeukan. Etxean bakarrik egoten zenez, semearen laguntza behar izaten zuen.

4. Kakalardoak harrapatzen

- **Erref**: DIM-013/006
- **Iraupena**: 0:01:45. **Hasi**: 00:09:28. **Bukatu**: 00:11:13
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:
Tortolosetan, kakalardoak harrapatzen, sokan... jolasten zuten.

5. Lagunekin kartetan eta dantzan

- **Erref**: DIM-013/007
- **Iraupena**: 0:01:37. **Hasi**: 00:11:13. **Bukatu**: 00:12:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:
Auzoan lagun asko batu eta kartetan egiten zuten domeketan, eta ondoren erromeria egiten zuten, panderoarekin. Garai hartan inguruko denak artzainak ziren. Lehen industriarik apenas zegoen.

6. Hildako anai-arrebak

- **Erref**: DIM-013/008
- **Iraupena**: 0:02:05. **Hasi**: 00:12:50. **Bukatu**: 00:14:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Neba-arrebak hazteagatik txikia geratu zela dio. Hainbat neba-arreba hil zitzaizkion. Kanpoko umea hazi zuen bere amak, bera jaio aurretik. Neskamea hil zitzaien. Berak neskame joaterik ez zuen nahi izan.

7. Galdaratik eta lapikotik jaten

- **Erref**: DIM-013/009
- **Iraupena**: 0:01:59. **Hasi**: 00:14:55. **Bukatu**: 00:16:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Lehen oilaskorik, arrainik ez zen beti egoten. Morokila jaten zuten, gurasoek galdaratik eta neba-arrebek lapikotik.

8. Gazurak elikagairik ez

- **Erref**: DIM-013/010
- **Iraupena**: 0:01:49. **Hasi**: 00:16:54. **Bukatu**: 00:18:43
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Gazta eta gazura jaten zuten. Gurasoek ondo elikatu nahi izaten zituzten. Gazurak ez zeukala elikagairik eta ez zieten bazkalorduan hartzen lagatzen. Arroz-esnea Gabonetan eta jaietan jaten zuten.

9. Ikatzetarako egur-motak

- **Erref**: DIM-013/018
- **Iraupena**: 0:01:17. **Hasi**: 00:32:01. **Bukatu**: 00:33:18
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Ikazkinak eta txondorrak

Laburpena:
Ikatza egiteko artea, pagoa, lizarra, haritza eta horrelakoak erabiltzen zituzten. Arantzarekin ere egiten zuten. Pinurik orduan egon ere ez zegoen.

10. Hegazkinetatik ihesi kobetara

- **Erref**: DIM-013/019
- **Iraupena**: 0:02:36. **Hasi**: 00:33:18. **Bukatu**: 00:35:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Hegazkinak inguruan ibili ziren gerra garaian eta mendietako kobetan gordetzen ziren. Dima suntsitu eta herritarrak hil zituzten. Arantzazun ere jende asko hil zen bonbapean baina bere familiakoak ez.

11. Urrestitarrak etxean, gerratik ihesi

- **Erref**: DIM-013/020
- **Iraupena**: 0:04:47. **Hasi**: 00:35:54. **Bukatu**: 00:40:41
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:
Bilboko familia bat, Urrestitarrak, etxean hartu zituzten gerra sasoian. Kanpaia jotzen zuten, hegazkinak zetozenean, jendea kobetan gorde zedin. Urrestitarrekin Bilbora joan ziren, Kastrexanara eta handik ere ihesi joan ziren, fronte biren erditik.

12. "Ababatxoa lo" kanta

- **Erref**: DIM-013/021
- **Iraupena**: 0:00:59. **Hasi**: 00:40:41. **Bukatu**: 00:41:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Ume kantak

Laburpena:
Ababatxoa lo-lo-lo, orain zuk eta nik gero. Zati bat du gogoan.

13. "Gure laztana doanean" lo-kanta

- **Erref**: DIM-013/022
- **Iraupena**: 0:00:50. **Hasi**: 00:41:40. **Bukatu**: 00:42:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Ume kantak

Laburpena:
"Geure laztana doanean, zaldi urdinen ganean, ai geure mutile, ai geure laztana..". abesten zien umeei. Kanta asko zekizkien, baina ahaztu egin zaizkio.

14. Arantzazuko Ama Birjinaz bertso-sorta

- **Erref**: DIM-013/023
- **Iraupena**: 0:01:26. **Hasi**: 00:42:30. **Bukatu**: 00:43:56
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bertsoak

Laburpena:
Arantzazuko Ama Birjina aipatzen duen bertso-sorta kantatzen du.

15. Erromeriako musikariak

- **Erref**: DIM-013/024
- **Iraupena**: 0:01:27. **Hasi**: 00:43:56. **Bukatu**: 00:45:23
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Bere osaba batek filarmonika jotzen zuen, Patxi Bilbaok dultzaina eta beste mutil batek danborra.

16. Albokarekin dantzan

- **Erref**: DIM-013/026
- **Iraupena**: 0:02:43. **Hasi**: 00:48:20. **Bukatu**: 00:51:03
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:
Albokarekin asko ibiltzen ziren. Mariaren alabetatik bota egiten zituzten, baltseoan dantza egitearren. Alboka eta danbolina hasten zenean, pozik irteten zen dantzara. Agintari batek begiratzen zuen nork zer dantza egiten zuen.

17. Parrandak eta musikariak

- **Erref**: DIM-013/027
- **Iraupena**: 0:01:51. **Hasi**: 00:51:03. **Bukatu**: 00:52:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Lehengo eta oraingo parrandak. Musikariak: `Fasio´ eta Patxi Bilbao. Anton Ortuondo.

18. Zezenak eta sokamuturra

- **Erref**: DIM-013/029
- **Iraupena**: 0:01:14. **Hasi**: 00:54:08. **Bukatu**: 00:55:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Zezenak

Laburpena:
Zezenak egoten ziren Dimako jaietan. Artaungo jaietan sokamuturra egiten zuten, bertako abereekin.

19. Buruko zapia jantzita

- **Erref**: DIM-013/030
- **Iraupena**: 0:01:32. **Hasi**: 00:55:22. **Bukatu**: 00:56:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu

Laburpena:
Auzokoekin beti ondo konpontzen ziren eta orain ere bai. Lehengo modura janzten du zapia, hamazazpi urterekin hasita.

20. Auzokoen komeriak jaietan

- **Erref**: DIM-013/032
- **Iraupena**: 0:01:32. **Hasi**: 00:58:58. **Bukatu**: 01:00:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Auzoko ospakizunak

Laburpena:
Jaietan auzokoek komeriak egiten zituzten. San Bizente egunean musikariak etortzen ziren baina eta biharamunean auzokoek komeriak egiten zituzten. Alaitasun handiagoa zegoela lehen uste du. Nekazaritzatik bakarrik ezin daitekeela bizi uste du.

21. Joskileak etxera

- **Erref**: DIM-013/034
- **Iraupena**: 0:02:06. **Hasi**: 01:01:50. **Bukatu**: 01:03:56
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Sastreak, jostunak

Laburpena:
Martxanderak oiloak erostera etortzen ziren. Joskileak etxera etortzen ziren, jantziak egitera. Bertan josi eta bertan lo egiten zuten joskileek.

22. Durangora garoa moztera

- **Erref**: DIM-013/035
- **Iraupena**: 0:00:45. **Hasi**: 01:03:56. **Bukatu**: 01:04:41
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)

Laburpena:
Durangora lanera joaten zen garoa moztera eta antzeko lanetara hemezortzi urterekin. Ogerleko bat irabazten zuen.

23. Lamien istorioa

- **Erref**: DIM-013/036
- **Iraupena**: 0:02:29. **Hasi**: 01:04:41. **Bukatu**: 01:07:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:
Sorginak eta lamiak bazirela esaten zioten. Lamien kontuak esaten zizkieten umeei, beldurtzeko. Bere aititak lamia ikusi zuenekoa kontatzen du.

24. Emaginak eta sorgin-medikuak

- **Erref**: DIM-013/037
- **Iraupena**: 0:05:03. **Hasi**: 01:07:10. **Bukatu**: 01:12:13
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak

Laburpena:
Emagina emakume zahar bat izan zuen bi erditzeetan. Bi seme-alabak etxean jaio ziren. Sorgin-medikuak. Bere aitari kardu-latzaren arantza sartu zitzaion eta atera zuenean, min handiak pasatu zituen. Medikuak "enplastera"ren bat topatzeko esan zion eta hark sendatu zuen.

25. Txerri-hiltzea

- **Erref**: DIM-013/039
- **Iraupena**: 0:02:45. **Hasi**: 01:13:19. **Bukatu**: 01:16:04
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea

Laburpena:
Ilbeheran hiltzen zen txerria. Noiz hiltzen zen. Zezina lehortu egiten zen. Txerria zelan hiltzen zuten kontatzen du. Istorio bat kontatzen du.

26. Lurra lantzeko laia

- **Erref**: DIM-013/040
- **Iraupena**: 0:04:03. **Hasi**: 01:16:04. **Bukatu**: 01:20:07
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Lurra lantzea

Laburpena:
Gizonek kopatxoa edaten zuten baina neurrian. Laietan egindakoa da. Zelan egiten zen azaltzen du. Lan gogorrak zirela dio. Idiak gutxik zituzten auzoan. Etxeko behiekin ibiltzen ziren gehienak. Gatza erostera dendara joaten ziren eta astoarekin ekartzen zuten.

27. Gazteleraz gutxi

- **Erref**: DIM-013/041
- **Iraupena**: 0:02:25. **Hasi**: 01:20:07. **Bukatu**: 01:22:32
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:
Gazteleraz eskolan ikasi zuen. Bere amak ikas zezan nahi zuen. Irakaslea erdalduna zen eta han ikasi zuen, baina denbora gutxiz ibili zen. Durangon ere ez zen erdaraz egiten baserrietan. Artzain, soroan... aritzen ziren lanean.

28. Uda garaia gaztagintzan

- **Erref**: DIM-013/042
- **Iraupena**: 0:01:35. **Hasi**: 01:22:32. **Bukatu**: 01:24:07
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:
Apirilean hasi eta abuztura arte, gaztagintzan aritzen ziren, emakume zein gizon. Ardiak jezten nebak ibili izan ziren.

29. Indabak, ogia eta artoa

- **Erref**: DIM-013/044
- **Iraupena**: 0:03:12. **Hasi**: 01:25:14. **Bukatu**: 01:28:26
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Indabak zelan prestatzen diren kontatzen du. Ogiak eta artoak egiten zituzten. Zortzi egunetik behin egiten zuten, otzarakada. Prozesua azaltzen du.

30. Opilak eta taloak

- **Erref**: DIM-013/045
- **Iraupena**: 0:05:34. **Hasi**: 01:28:26. **Bukatu**: 01:34:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Labea etxean izaten zuten. Pamitxak, opilak, txorixo-opilak, txintxortak... egiten zituzten. Errotak non zeuden azaltzen du. Artoa eta ogia bukatutakoan, taloak egiten zituzten. Lehen gutxiago edaten zela dio, jaietan eta Gabonetan bakarrik.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-22

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com